

Vandaag

Kopenhagen
**Actie voor
rechtvaardig
klimaat**

Noodhulp
**Congo creëert
leefbare
samenleving**

Together
**Vrijwilligerswerk
in Johannesburg**

**KERK IN
ACTIE
GIRO456**

Protestantse Kerk

'Vrees niet, maar vraag u af hoe het beleid dat u volgt en de levensstijl die u als vanzelfsprekend beschouwt er uitzien in het licht van het gebod om de wereld waarop u woont lief te hebben. Vraag u af wat een gezonde en duurzame relatie met deze wereld is,'
aartsbisschop Rowan Williams, 13 december 2009, Kopenhagen.

Actie voor een rechtvaardig klimaat
(zie het artikel op pagina 6 en 7)
Foto: Jaap 't Gilde

Colofon

VANDAAR, 4E JAARGANG, 2010, NO. 1

Vandaar biedt informatie aan gevers over het werk van Kerk in Actie en ICCO en legt verantwoording af over de besteding van de gelden voor projecten. Het magazine verschijnt 4 x per jaar, in maart, juni, september en december en wordt gratis toegezonden aan hen die het werk van Kerk in Actie financieel ondersteunen.

KERK IN ACTIE EXPRESS

Wilt u op de hoogte blijven van het werk dat we met uw steun kunnen doen? Geef u dan op voor de maandelijkse e-mail-nieuwsbrief Kerk in Actie Express via www.kerkinactie.nl/express.

UITGEVER

Vandaar is een uitgave van Kerk in Actie, die namens de Protestantse Kerk in Nederland en tien oecumenisch georiënteerde kerken en organisaties het missionaire en wereld-diaconale werk uitvoert. Dit in samenwerking met ICCO, de interkerkelijke organisatie voor ontwikkelingssamenwerking.

REDACTIE

Renate Barendregt, Paula van Cuilenburg (eindred.), Gonda de Haan, Henk van IJken, Hanan Nhass, Mieke Labots, Henk Lubberts, Miriam Nagtegaal, Sietske Renting, Henja Visser, Freek Visser (fotored.), Huub Wieringa

REDACTIEADRES

Postbus 456, 3500 AL Utrecht
E-mail: j.van.cuilenburg@kerkinactie.nl

OPMAAK EN DRUK

Interface Communicatie B.V., Ede Koninklijke BDU, Barneveld

ADMINISTRATIEADRES

Adreswijzigingen kunt u doorgeven aan: Donateursadministratie Kerk in Actie, Postbus 456, 3500 AL Utrecht of tel.nr.: (030) 880 13 38, e-mail: adressen@kerkinactie.nl

BIJDRAGE KERK IN ACTIE

Wanneer u een vaste bijdrage geeft aan Kerk in Actie, dan wordt deze in de eerste week van de maand automatisch afgeschreven. Wij hanteren altijd het door u opgegeven vaste bedrag, rekeningnummer en frequentie. Wijzigingen ten aanzien van de machtiging kunt u doorgeven via tel. (030) 880 13 38.

Mixed Sources
Productgroep uit goed beheerde bossen en andere gecontroleerde bronnen
Cert no. SGS-COC-006309
www.fsc.org
© 1996 Forest Stewardship Council

ISSN 0167-2363

Foto omslag: Vrouw uit Johannesburg (Zuid-Afrika). Foto: Freek Visser

Klimaatconferentie Kopenhagen

De actie voor een rechtvaardig klimaat gaat door. Dit pleiten ook zes diakenen die in Kopenhagen geweest zijn.

6

Inhoud

Noodhulp Congo

Ondanks alle problemen zetten de Congolezen door om een leefbare samenleving te creëren.

8

Together: Zuid-Afrika

'Wereldvrijwilliger' Pieter Visser zet zich namens Together in voor jongeren in Johannesburg.

10

Exodus Nederland 4

Klimaatconferentie Kopenhagen 6

Noodhulp Congo 8

Together: Zuid-Afrika 10

Noodhulp Sumatra 12

Column/Berichten 13

ICCO & Kerk in Actie 14

Standplaats Malawi 15

Vader of moeder in de gevangenis

In gesprek met Exodus-vrijwilliger Carol van Nijnatten

Exodus Nederland ondersteunt jaarlijks ruim vierduizend (ex-)gedetineerden en hun familieleden. Het Ouders, Kinderen en Detentieproject (OKD) maakt het mogelijk dat gedetineerde ouders en hun kind(eren) elkaar maandelijks ontmoeten in een kindvriendelijke ruimte in de gevangenis.

Vele vrijwilligers van Exodus Nederland brengen kinderen van gedetineerden maandelijks naar de gevangenis om daar hun vader of moeder te zien en te spreken, of om een spel met hen te doen. Een goede band met de eigen kinderen stimuleert de ouders om na de gevangenisperiode uit de criminaliteit te blijven. Ook wordt de relatie tussen kinderen en ouders ermee versterkt.

Een van de vrijwilligers is *Carol van Nijnatten*, ontwikkelingspsycholoog en universitair hoofddocent sociale studies van het recht (Universiteit Utrecht). Een gesprek met hem laat zien hoe belangrijk het OKD is voor kinderen en ouders.

Wat is jouw ervaring met het OKD?

'Ik begeleid twee kinderen. Eén keer in de vier weken op een zaterdagochtend ga ik met hen naar de gevangenis in Nieuwegein. De kinderen kunnen daar twee uur met hun vader doorbrengen. Er zijn dan ook andere begeleiders met kinderen die daar hun vader opzoeken. Een keer waren er maar liefst

elf vaders in de ruimte en ruim twintig kinderen. Bij binnenkomst zijn er allerlei veiligheidsmaatregelen, maar eenmaal binnen in de bezoekeruimte heerst er een gemoedelijke sfeer. De kinderen doen spelletjes met hun vader, praten met hem en knuffelen. Een van de penitentiair inrichtingswerkers vertelde mij dat de vaders de weken voor en na het bezoek merkbaar rustiger zijn. Ze zijn met het bezoek bezig. De komst van hun kind(eren) betekent veel voor hen. Wat me soms opvalt is dat er bij gedetineerden onderling zo veel sociale verschillen bestaan. De ene gedetineerde is zelfbewust en communicatief sterk, terwijl een ander weinig zelfvertrouwen uitstraalt en in elkaar gedoken zit. Dat raakt me. Wat de kinderen betreft ben ik van plan af en toe iets leukers met hen te doen na afloop van het bezoek aan hun vader, bijvoorbeeld naar een voetbalwedstrijd gaan.'

Wat vind je belangrijk bij dit werk?

'Openheid naar de kinderen. Het is essentieel kinderen te vertellen wat er met hun vader aan de hand is. Anders geef je de indruk dat er niet over de gedetineerde ouder gesproken mag worden. Met de Franse kinderarts en psychoanalyticus Françoise Dolto (1908 – 1988) zeg ik dat leugens kinderen de meeste schade berokkenen. De detentie van de ouder moet uit de taboesfeer. De kinderen kunnen last krijgen van schaamtegevoelens. Dit lees je ook in het in 2009 verschenen kinderboek *Ik ga naar papa! Over ouders in de gevangenis*, geschreven door Martine Delfos (uitgeverij SWP; te bestellen via www.swpbook.com).

Het boek gaat over Elvira. Haar vader zit in de gevangenis. Haar moeder en haar tante doen daar erg geheimzinnig over. Elvira

Exodus Nederland biedt opvang en ondersteuning aan ex-gedetineerden en gedetineerden in de laatste fase van hun gevangenisstraf. Wel moeten zij gemotiveerd zijn uit de criminaliteit te blijven. De (ex-)gedetineerden kunnen terecht in een van de elf Exodushuizen verspreid in het land of bij iemand uit het vrijwilligersnetwerk van Exodus. Een deel van de ruim zestienhonderd vrijwilligers zet zich in voor het Ouders, Kinderen en Detentieproject (OKD) van Exodus Nederland. Zie ook www.exodus.nl/okd.

Kerk in Actie steunt dit project; op de tweede zondag in de veertigdagentijd (28 februari 2010) stond het werk van Exodus Nederland centraal, want: *'Het kan!: opstaan voor een betere wereld'*. U kunt dit project ook steunen door een bijdrage over te maken op rekening 456 t.n.v. Kerk in Actie o.v.v. Exodus Nederland, projectnr. 32.0060/110.

snap er niets van. Het boek is bedoeld voor kinderen als Elvira, voor ouders en begeleiders. In het Ten geleide staat: 'Een ouder in de gevangenis betekent heel veel voor de kinderen. Zij zien hun ouders heel lang niet. De maatschappij en vaak ook de familieleden zijn boos op die ouder om wat hij of zij gedaan heeft. Er is sprake van schaamte. Het kind verliest niet de crimineel, maar zijn of haar vader of moeder en mist die. Kinderen vragen zich dan vaak af of alles nog hetzelfde is als voor de gevangenisstraf. Daarom is het belangrijk om als kind je vader of moeder in de gevangenis te zien.'

De detentie van de ouder moet uit de taboesfeer.

Van Nijnatten: 'Een goede relatie tussen jeugdzorg en de reclassering is ook belang-

Carol van Nijnatten

rijk. Vroeger was soms niet eens bekend of een gevangene wel kinderen had. Sinds kort is er de zogenaamde 'kindcheck' waarbij gekeken wordt of de betrokkene minderjarige kinderen heeft en hoe de zorg voor die kinderen geregeld is. Er blijkt weinig hulp te zijn voor de thuissituatie. Wat dat betreft is er nog een lange weg te gaan. Bij de reclassering ligt de focus vooral op het krijgen van werk na de gevangenisperiode. Uiteraard is dit heel belangrijk. Maar ook de relatie met het gezin is een bindende factor voor een gedetineerde. Exodus heeft het niet voor niets over de vier sleutels naar vrijheid: wonen, werken, relaties en zingeving. Exodus beoogt met deze sleutels een integrale aanpak die ingrijpt op alle aspecten van het leven van de (ex-)gedetineerde. Het gaat om begeleiding op maat.'

Wat bracht je ertoe vrijwilliger voor het OKD te worden?

'Begin jaren negentig vorige eeuw kwam ik in contact met een buddyproject in Israël waarin er met kinderen van gevangenen af en toe iets leuks gedaan werd. Ook gingen er buddy's met de kinderen geregeld op bezoek bij de ouder in de gevangenis. In die jaren probeerde ik dit in Nederland ook te doen. Iets leuks doen met de kinderen ging nog wel, maar gevangenisbezoek bleek moeilijker. De veiligheid was altijd een groot probleem. Ook bleek het risico van smokkelen te groot.'

Een gedetineerde is meer dan zijn of haar misdaad!

De relatie tussen kinderen en gedetineerden bleef me bezighouden. Zo schreef ik het boek *Detention and Development. Perspectives of Children of Prisoners* dat in 1998 uitkwam. De ontwikkelingen gingen gelukkig verder in de goede richting. Exodus Nederland startte de zorg voor kinderen van een ouder in detentie: het Ouders, Kinderen en Detentieproject. Winie Hanekamp is daar de coördinator van. Drie jaar geleden was er een congres voor vrijwilligers waar ik een lezing hield over jeugdzorg en het belang van een goede communicatie met kinderen. Ik bood me toen aan als vrijwilliger van het OKD.'

Wat hoop je voor de kinderen van gedetineerde ouders?

'Ik hoop dat deze kinderen een levendig beeld van hun gedetineerde ouder opbouwen. En dat dat beeld niet overschaduwd wordt door de detentie. Een gedetineerde

is óók ouder en is meer dan zijn of haar misdaad. Ik vind het belangrijk dat de kinderen belangstelling ervaren van hun ouder in detentie. Als ik in de bezoekenruimte ben, dan zie ik dat de gedetineerden hele aardige vaders zijn voor hun kinderen. Het is verder bijzonder dat de kinderen twee uur aandacht krijgen. Meestal komt het in het dagelijks leven van die kinderen niet voor dat ze zo veel tijd met hun vader doorbrengen.'

Paula van Cuilenburg is eindredacteur van Vandaar.

GESCHIEDENIS EXODUS NEDERLAND

In Nederland ontstond op initiatief van predikanten, pastores en vrijwilligers uit het justitiepastoraat en uit de Haagse kerken in 1981 het eerste Exodus-initiatief: in de kelder onder een flat in de Haagse Moerwijk. Aan mensen die na hun detentie nergens anders terecht konden, werd daar een vorm van dagopvang geboden. Dit lokale initiatief groeide verder uit tot een 24-uursvoorziening met een zelf ontwikkelde methodiek rond de 'sleutels' wonen, werken, relaties en zingeving. Het eerste Exodushuis was hiermee een feit.

Nadat initiatiefgroepen in achtereenvolgens Utrecht, Amsterdam en Alkmaar het Haagse voorbeeld volgden en ook een Exodushuis opzetten, ontstond de behoefte om een landelijk samenwerkingsverband op te zetten. Op 1 januari 1997 werd Exodus Nederland opgericht waarbij alle lokale stichtingen (de Exodushuizen) zijn aangesloten. (bron: www.exodus.nl).

Actie voor een rechtvaardig klimaat gaat door

Klimaatconferentie Kopenhagen: terugblik en vooruitblik

Twee jaar was er onderhandeld en in Kopenhagen hoefden regeringsleiders alleen nog hun handtekening te zetten, maar te veel hete hangijzers moesten worden opgelost en er kwam een slap klimaat-akkoord. De wereld heeft echter geen tijd om daar lang bij stil te staan.

In het septembernummer van *Vandaar*, vorig jaar, heeft u kunnen lezen over het grote belang van de VN-klimaatconferentie in Kopenhagen, 7 – 18 december 2009. In dit artikel een terugblik op deze conferentie én een vooruitblik, want het klimaat gaat over de toekomst van de wereld! Zie ook de *impressies van zes diakenen* in de kadertjes. De diakenen waren, samen met Kees Tinga, medewerker van Kerk in Actie Binnenland, in Kopenhagen en namen hun ervaringen mee naar hun plaatselijke kerkelijke gemeenten.

42.000 klimaatbeloftes

ICCO & Kerk in Actie zijn tien jaar geleden begonnen met aandacht te vragen voor klimaatverandering en ontwikkelingssamenwerking. Vanaf 2008 onder de naam FairClimate. Ze bundelden hun krachten met kerken, partnerorganisaties uit het Zuiden en Europese zusterorganisaties in een internationale campagne: *Countdown to CO₂penhagen*. De campagne was in Nederland en in Kopenhagen dankzij de inzet van duizenden vrijwilligers goed zichtbaar.

In Nederland kreeg minister Cramer 30.000 klimaatbeloftes uitgereikt. Dat aantal is nog opgelopen tot 42.000. En op zondag 13 december 2009 luidden 903 protestantse gemeenten en katholieke parochies de (nood)klok voor het klimaat. In Kopenhagen ontving Yvo de Boer, hoofd van het klimaat-

De Zuid-Afrikaanse aartsbisschop Tutu overhandigde in Kopenhagen een half miljoen klimaatbeloftes aan Yvo de Boer, hoofd klimaatbureau van de Verenigde Naties. De Boer zei daarop: 'De regeringen praten maar steeds over geld, maar hier is verantwoordelijkheid nemen en moraliteit in het geding.' Tutu wist met zijn toespraak mensen in bijna religieuze extase te brengen: 'God huilt wanneer Hij Darfur, Gaza en Zimbabwe ziet. God lacht, wanneer Hij al deze mensen in Kopenhagen ziet.' Het gaf een sterk gevoel van gezamenlijke kracht en hoop. Wij als kerkleden zullen onze verantwoordelijkheid op ons nemen!
Henny Melis, diaken te Delft.

Wat doet een kerklid op een klimaatop in Kopenhagen? Voor mij is de relatie met geloven en spiritualiteit belangrijk. Want dat is wat je richting bepaalt, en waar je kracht en hoop uit put. Klimaatverandering zal een verandering van het hart moeten zijn. Alleen dan boek je resultaat. De toespraak van aartsbisschop Tutu blijft mij bij. Als een bron van inspiratie voor mijzelf, voor de kerk en voor de wereld. Zijn toespraak is te beluisteren op www.kerkinactie.nl onder de titel 'We want a legally binding agreement'. (zie: nieuws, eerdere berichten, 15-12-2009).

Karin van Straten, diaken te Utrecht.

bureau van de Verenigde Naties, uit handen van aartsbisschop Desmond Tutu uit Zuid-Afrika, ruim een half miljoen handtekeningen van de *Countdown to CO₂penhagen* campagne.

Partnerorganisaties uit het Zuiden spraken op de conferentie met onderhandelaars en leverden teksten aan voor het verdrag. Acties in de stad en in het klimaatconferentiecentrum riepen om klimaatrechtvaardigheid. ICCO & Kerk in Actie hadden in het bijzonder oog voor de inzet van Nederland in Kopenhagen. Nederland kwam met

Zaterdag 12 december 2009 liepen we mee met de grote demonstratie van het centrum van Kopenhagen naar het Bella Centrum, waar de onderhandelingen van regeringsleiders plaatsvonden. De leus van de gemeente Kopenhagen was: 'Turn Copenhagen into Hopenhagen'. Na bemoedigende woorden van Rowan Williams, aartsbisschop van Canterbury en klimaatactivist van het eerste uur, waren we op pad gegaan. De menigte scandeerde: 'What do we want? Climate Justice! When do we want it? Now!' We hebben het Bella Centrum nooit bereikt, er waren te veel mensen. Toch waren we voldaan.

Gertjan de Wit, diaken te Roden.

Wat mij het meest is bijgebleven is de urgentie dat er nu werkelijk iets moet gebeuren. Dit werd me goed duidelijk door de tentoonstelling *100 places to remember before they disappear* en door de ontmoetingen met mensen uit alle delen van de wereld die geconfronteerd worden met veranderingen in hun leefmilieu. Inmiddels weten we dat het klimaatverdrag een mager akkoord is geworden. We hebben echter geen tijd om te wachten. Multinationals, kleine bedrijven, regeringen en gemeentes, wij allen moeten zorgvuldig omgaan met fossiele brandstoffen. Dat kan door zuinig aan te doen, maar ook door voor duurzame energie te kiezen.
Mildred Hartog, diaken te Oostvoorne.

Er was veel te beleven op het klimaatforum: de plek waar alle klimaat-, milieu- en ontwikkelingsorganisaties elkaar ontmoetten. Een inspirerende ervaring was voor mij de ontmoeting met Nafisa, directeur van het Laya Resource centrum, een organisatie in India die werkt aan alternatieve, duurzame vormen van energie en partner van Kerk in Actie. Nafisa zei: 'Velen benaderen het klimaatprobleem technisch. Wij kijken eerder vanuit de vragen 'Wat betekent klimaatverandering voor mensen? Hoe kan hun positie verbeteren en hun leven op duurzame wijze worden georganiseerd?''
Joke van der Steen, diaken te Sittard.

India inspanningen te leveren om hun CO₂-uitstoot te verminderen. Deze opkomende landen zijn bereid hun uitstoot te beperken, maar wijzen wel op de historische uitstoot in het Westen en op hun recht op ontwikkeling.

Voortrekkersrol

Sommigen beweren dat klimaatverandering een geloof en een nieuwe religie is. Maar dat is niet vol te houden. Er is overstelpend veel wetenschappelijk bewijs dat de mens invloed op het klimaat heeft. Ontkennen is riskant. We kunnen beter het zekere voor het onzekere nemen. En hoe langer we wachten, des te hoger de rekening van de klimaatverandering wordt. Voor het oplossen van het klimaatvraagstuk is wel meer nodig dan wetenschap alleen. Zonder een maatschappelijke overtuiging en houding dat je in harmonie moet leven met de schepping zijn technische oplossingen ontoereikend. Het klimaatvraagstuk is ook een spiritueel probleem. Kerken en FairClimate kunnen daarbij een voortrekkersrol vervullen.

Drie V's voor twee graden

Van de Nederlandse voorstellen is door de verdeeldheid in de Europese Unie weinig terug te vinden in het bondige en algemene slotakkoord. Maar dat hoeft Nederland er niet van te weerhouden ambitieus door te gaan. Ook FairClimate zal daarop aandringen. De onderhandelingen over een nieuw verdrag gaan ondertussen door. Eind van dit jaar is er een nieuwe klimaatop in Mexico. De lidstaten van de Verenigde Naties zijn het erover eens dat de temperatuurstijging onder de twee graden moet blijven. Daarboven is de kans groot op oncontroleerbare en zichzelf versterkende

natuurrampen. Maar de huidige voorstellen voor het verminderen van de CO₂-uitstoot resulteren in een temperatuurstijging van 3.9 graden! Deze gevaarlijke trend moet worden gestopt. FairClimate zet haar campagne voort. Ze blijft bij de politiek aandringen voor een rechtvaardig klimaatbeleid. Kerken, organisaties en burgers kunnen aan de slag met de 3 V's van FairClimate: *verminderen, veranderen en vergoeden.*

Hopelijk hebben in december 2009 alle Nederlanders de kerkklokken horen luiden. Het is tijd voor actie voor klimaatrechtvaardigheid, in en buiten de kerken, in en buiten Nederland!

Jaap 't Gilde is communicatieadviseur FairClimate.

Hoogtepunt voor mij was de oecumenische viering in de lutherse kathedraal op zondag 13 december 2009. Daarin stond de zorg voor God's schepping centraal. De viering begon met het binnendragen van drie symbolen: stenen uit een gletsjer in Groenland, koraal uit de Grote Oceaan en gedroogde maïs uit Afrika. Rowan Williams, aartsbisschop van Canterbury, riep op vasthoudend te zijn en je te laten leiden door de liefde. Woorden waar ik mij door gedragen en geïnspireerd weet. Aartsbisschop Tutu gaf allen de zegen. Het ontroerde me aanwezig te zijn bij deze historische gebeurtenis. Na afloop luidden de kerkklokken driehonderdvijftig keer, net zoals bij veel kerken in Nederland!
Nieske Visser, diaken te Huissen.

financieringsvoorstellen en pleitte voor extra geld voor arme landen. Nederland wil ook haar CO₂-uitstoot in 2020 met dertig procent gereduceerd hebben.

Klimaatrechtvaardigheid

In de *Countdown to CO₂penhagen* campagne staat klimaatrechtvaardigheid centraal. Dat betekent: de sterkste schouders tillen de zwaarste lasten en de vervuilers betalen de rekening. Klimaatverandering als gevolg van het versterkte broeikaseffect berokkent kwetsbare mensen in ontwikkelingslanden nu en later grote schade: watergebrek, droogte, voedseltekorten, zeespiegelstijging. Het Westen moet zijn verantwoordelijkheid nemen voor de negatieve gevolgen van te veel CO₂-uitstoot. Dat is een lastige boodschap voor Nederland en andere rijke landen. In de Verenigde Staten is veel verzet tegen deze klimaatschuld. De Amerikanen kijken liever vooruit en vragen daarom aan China en

Het enige waterpunt in Bulenga, een van de dorpen die tijdens de reis bezocht zijn.

Baraka za Mungu

Gods zegen voor Congo

Peter Goudkamp reisde begin november vorig jaar voor Kerk in Actie naar Congo. Hij was nauw betrokken bij de noodhulpactie die in 2008 voor Congo werd gehouden. Tijdens zijn reis bezocht hij verschillende projecten die door ICCO & Kerk in Actie gesteund worden. Hij vertelt in dit artikel zijn ervaringen van dag tot dag.

Na een lange voorbereiding is het dan zo ver: ik ga naar Congo. Vandaag, 30 oktober 2009, ben ik op weg naar Brussel. Daarvandaan vlieg ik naar Congo waar ik een aantal noodhulpprojecten ga bezoeken van twee partnerorganisaties van ICCO & Kerk in Actie: de oecumenisch organisatie BOAD en ECC, de koepel van de protestantse kerken in Congo. Ze hebben, nadat in 2008 het conflict in Congo escaleerde, financiële steun gekregen van ICCO & Kerk in Actie om de duizenden vluchtelingen te kunnen helpen. Ik ben benieuwd hoe het er nu voor staat.

Zaterdag: in Afrika

Na een rustige vlucht kom ik aan in Rwanda. Ik word vriendelijk ontvangen en ik voel me op mijn gemak. Dit staat in schril contrast met de achtergrondinformatie die ik tijdens de vliegreis las over Congo: vele vluchtelingen, verkrachtingen, gewelddadige aanval-

len, honger, dorst en onzekerheid over de toekomst. Ik vraag me af hoe mensen zich staande weten te houden en zelfs aan een toekomst durven te denken en werken.

Zondag: aankomst te Goma

Na ruim drie uur in een landrover over een hobbelige weg, met gaten zo groot als kleine zwembaden, bereik ik eindelijk Goma, een stad in het oosten van Congo, vlakbij de grens met Rwanda. Ik ga direct met Mayele Mazambi van ECC en Nestor Musumba van BOAD door naar het hotel. Mayele Mazambi en Nestor Musumba praten mij bij over de huidige situatie in Congo. Die is nog steeds niet al te best.

Maandag: kerkelijke partners

Vandaag op bezoek bij de organisaties ECC en BOAD. Ik kom erachter dat ICCO & Kerk in Actie er ontzettend goed aan gedaan hebben om vooral aan te sluiten bij kerkelijke

Peter Goudkamp ontmoette de medewerkers van BOAD, een oecumenische organisatie die zich richt op ontwikkeling in Oost-Congo. Dankzij deze organisatie kon Kerk in Actie vanaf november 2008 via ACT (*Action by Churches Together*) de eerste noodhulp in Congo bieden. Goudkamp ging ook op pad met EEC, de koepel van de protestantse kerken in Congo, en zag het grote belang van de samenwerking met kerkelijke organisaties. DFJ, een organisatie die zich inzet voor vrouwenrechten en SFVS, een organisatie die opkomt voor slachtoffers van seksueel geweld, brachten Goudkamp in aanraking met de dagelijkse problematiek. ICCO & Kerk in Actie steunen deze partnerorganisaties structureel. U kunt dat ook doen door een bijdrage over te maken op rekening 456 van Kerk in Actie o.v.v. Congo.

partners. De kerk is namelijk in Congo de enige 'instantie' die boven alle partijen staat. De kerk kan met iedereen in gesprek komen, zelfs met de rebellen en de milities. De kerk is ook de enige stabiele factor in het leven van de mensen hier.

Dinsdag: *Dynamique des Femmes Juristes*

Stel je voor: je heet Claudette en je bent tien jaar oud. Je moeder is ziek en je vader vindt het kennelijk normaal om zich aan jou te vergrijpen. Op een dag verdwijnt je en

niemand weet waar je bent. Je familie komt erachter dat je bij je vader zit. Die heeft het huis gebarricadeerd en enkele gewapende vriendjes gebeld... Stel je het je misschien maar niet voor, het is vreselijk wat hier in Congo gebeurt.

Gelukkig is er de organisatie *Dynamique des Femmes Juristes* (DFJ): een door krachtige vrouwen gerunde organisatie die opkomt voor de rechten van vrouwen en meisjes in Congo, financieel gesteund door ICCO & Kerk in Actie. Vrouwen van deze organisatie belden de politie en het leger. Gelukkig werd de vader van Claudette opgepakt. Claudette zit nu veilig ver weg in Kinshasa.

Woensdag: Minova

Ik ga op stap met BOAD naar Minova, ongeveer zestig kilometer landinwaarts. In en rond Minova zijn vorig jaar door ICCO & Kerk in Actie, via BOAD, vele vluchtelingen voorzien in hun eerste levensbehoeften. Ondertussen wordt er hard gewerkt aan wederopbouw. Een hoopvol voorbeeld: in een klein, mooi dorp, gelegen aan het meer Kivu, is net een waterleiding aangelegd, zodat de inwoners eindelijk schoon water hebben.

Donderdag: Rutshuru

Vandaag kom ik in de omgeving van Rutshuru, een plaats middenin het gebied waar het in 2008 helemaal mis was. Elise Kahumbo vertelt me haar verhaal: 'Vorig jaar werd er hevig gevochten bij ons in de omgeving; ik moest met de hele familie op de vlucht. Het was een chaos en er waren geen hulporganisaties die het gebied in konden. We waren blij dat we terecht kon-

den bij de kerk in Rutshuru. Daar werden we liefdevol ontvangen door BOAD en kregen we de eerste spullen om te overleven, zoals eten en drinken, dekens, borden en bestek. De kerk gaf ons onderdak en een beetje hoop. Nu neem ik deel aan een programma van de kerk ten behoeve van weduwen, een programma dat ook ondersteund wordt door BOAD. We leren een beroep en we krijgen een klein krediet om een bedrijfje op te zetten. We kunnen weer een beetje hoop hebben.'

Wat een aangrijpend verhaal. Ik ben blij dat de kerk in Rutshuru zich zo inzet voor de honderden vluchtelingen en slachtoffers.

Vrijdag: terug in Goma

Eerst neem ik deel aan een meeting bij de Verenigde Naties in Goma. Daar wordt drie keer per week een briefing gehouden over de veiligheidssituatie hier. Deze is op dit moment niet zo goed. De afgelopen week waren er maar liefst vijf incidenten in de regio waar ik was. Er wordt melding gemaakt dat hulporganisaties zijn aangehouden en beroofd. Zouden we die regio bezocht hebben als dit een week geleden had plaatsgevonden? Had ik het zelf wel gedurfd?

Ook neem ik deel aan een kerkdienst in Goma: een feest om mee te maken. De Congolezen gaan helemaal op in hun geloof, was mijn beleving.

Zaterdag: respect!

Vandaag zal ik teruggaan naar Nederland, maar eerst bezoek ik nog een project: een behandelkliniek voor vrouwen. Het gaat om vrouwen die de meest verschrikkelijke dingen hebben meegemaakt zoals een verkrachting. Vaak hebben ze infecties

Opvang vluchtelingen in de omgeving van Rutshuru

opgelopen, soa's of aids. Veel waardering heb ik voor het verplegend personeel dat maar weinig middelen heeft om deze mensen te helpen. Misschien is dat wel de belangrijkste boodschap die ik meeneem: ondanks alle problemen, zetten de Congolezen samen hun schouders eronder. Om een leefbare samenleving te creëren. Dat verdient respect en tegelijk onze steun.

Peter Goudkamp is teamleider fondsenwerving Kerk in Actie

13 JUNI 2010: COLLECTE WERELDDIACONAAT

Kerk in Actie steunt in Congo ook organisaties die zich inzetten voor het werelddiaconaat, zoals de organisatie AEPH. Deze organisatie heeft driehonderdvijftig gezondheidswerkers in dienst die huishoudens helpen aan een gezondere leefomgeving. Een van hen is Esther Mpungi Lugemba. Zij woont in West-Congo. De dorpen in haar buurt zijn arm en de lokale overheid functioneert nauwelijks. Er is veel te weinig eten en er zijn geen sanitaire voorzieningen. Esthers hulp is daarom hard nodig. Elke dag helpt ze behoeftige vrouwen en chronisch ondervoede kinderen. Ze geeft hen eten en medicijnen en leert hen over hygiëne, landbouw, gezond eten en drinken, hiv/aids en vrouwenrechten. Esther maakt het verschil! Kerk in Actie wil haar daar bij helpen.

Op 13 juni 2010 wordt gecollecteerd voor het werelddiaconale werk van Kerk in Actie, en hulpverleners als Esther. Ook u kunt het verschil maken door een bijdrage over te maken op rekening 456 van Kerk in Actie o.v.v. werelddiaconaat.

Op de voorgrond Saverine Kalonga, een meisje uit Bulenga

Schoonklas in township Riverlea

Conquest for Life

Begeleiding jongeren in Johannesburg

De organisatie *Conquest for Life* (CFL) is in 1995 opgericht. Ze begeleidt jongeren in de wijk Westbury in Johannesburg (Z-Afrika) en wil voorkomen dat jongeren zich aansluiten bij criminele bendes. Pieter Visser is als 'wereldvrijwilliger' via Togetthere bij dit werk betrokken. Hij vertelt over het werk daar.

De wijk Westbury, in het zuiden van Johannesburg, is tijdens de apartheid gebouwd voor kleurlingen, die elders niet meer mochten wonen. De wijk is dichtbevolkt en ziet er grimmig uit met uitgeleefde flats en slecht onderhouden huizen en wegen. De wijk kent veel problemen zoals een hoge werkloosheid en veel geweld. Een groot deel van het geweld is toe te schrijven aan de verschillende bendes die in Westbury opereren. *Conquest for Life* (CFL) heeft diverse projecten opgezet om de problemen het hoofd te bieden.

Motto

Op de website van *Conquest for Life* (www.conquest.org.za) staat een uitspraak van Margo Strom die precies weergeeft

vanuit welke motivatie CFL werkt: *'Young people who are not allowed to be part of the solution will always be part of the problem'* (Jonge mensen die niet deel kunnen uitmaken van de oplossing van een probleem, blijven altijd een deel van het probleem). Met andere woorden: betrek jongeren bij het zoeken naar oplossingen voor problemen. Als vrijwilliger bij CFL probeer ik vanuit dit motto te werken door samen met de jongeren bezig te zijn.

Activiteiten

Conquest for Life richt zich op de opvang en de ontwikkeling van jongeren in de townships. In totaal heeft CFL vier centra: een in Johannesburg, een in Soweto (township in Johannesburg) en twee daarbuiten. De be-

Conquest for Life richt zich met verschillende activiteiten op de opvang en de ontwikkeling van ongeveer tweeduizend jongeren in enkele townships in Z-Afrika. Pieter Visser (26 jaar) is als 'wereldvrijwilliger' via Togetthere, het internationaal jongerenprogramma van ICCO & Kerk in Actie, voor negen maanden als jeugdwerker bij dit werk betrokken. Zie ook zijn weblog: pieterinafrika.waarbenjij.nu. U kunt dit werk steunen met een gift op rekening 456 t.n.v. Kerk in Actie te Utrecht o.v.v. projectnummer K 009092.

geleiding begint al bij de jongsten vanaf vijf jaar en loopt door tot volwassenen. Vanaf de oprichting in 1995 richtte CFL zich met haar programma's in eerste instantie op het trainen van sociale vaardigheden van kinderen op scholen door middel van sport en spel. Daarnaast bood ze naschoolse opvang door het verstrekken van maaltijden, het bieden van een veilig onderkomen en huiswerkbegeleiding. De kinderen kwamen zo ook met elkaar in contact.

Deze programma's behoren anno 2010 nog steeds tot de kern van het werk van CFL. De activiteiten zijn inmiddels flink uitgegroeid. Zo is het *Youth at Risk* (Jongeren in de Knel) programma een belangrijke peiler geworden. In dit programma worden jongeren

van vijftien tot vijfentwintig jaar betrokken om aan de slag te gaan met thema's als zelfvertrouwen, verslaving, conflictmanagement en relaties. Tevens worden uitgebreide kampen op het platteland voor deze doelgroep georganiseerd, waarbij ook onderwerpen als arbeidskansen, communicatie en familiewaarden op een constructieve manier onder de aandacht worden gebracht.

CFL is niet verbonden aan een bepaalde religie en wil iedereen een kans geven. Dit blijkt ook uit de *Youth at Risk*-variant die CFL in een aantal gevangenissen uitvoert. De gevangenen zijn zeer gemotiveerd en staan open voor de programma's van CFL. Ook houdt CFL zich bezig met bemiddeling bij conflicten in de persoonlijke sfeer (familie, burens, vrienden). Verder leidt zij een computertrainingscentrum. Veel mensen in de townships hebben namelijk geen computer of missen de vaardigheden om ermee om te gaan.

De projecten omtrent werkgelegenheid, jonge moeders en hiv/aids staan op dit moment helaas stil. De recessie heeft namelijk haar sporen ook achtergelaten in Afrikaanse landen, zo ook bij CFL.

Leerschool

Conquest for Life werkt veel met vrijwilligers, zoals leden uit de lokale gemeenschap, maar ook met internationale vrijwilligers, waar ik er een van ben. Sinds augustus 2009 ben ik vrijwilliger bij CFL. Ik wilde mezelf onderdompelen in een andere cultuur en me tegelijkertijd nuttig maken. Kinderen maar ook jongeren leven hier in

een omgeving waarin ze gemakkelijk negatief beïnvloed kunnen worden door problemen als armoede, drugs, conflicten en criminaliteit. Door samen met hen te werken en te kijken welke keuzes ze willen maken kunnen ze zich op een positieve manier ontwikkelen. Soms hebben ze alleen een zetje nodig. Voor mijzelf is dit een enorme leerschool.

Wat me vooral opvalt zijn de vele verschillen in Zuid-Afrika: mensen met diverse achtergronden, vele soorten landschappen en maar liefst elf officiële talen. Financieel zijn de verschillen ook fors. Er is een gevoel van oneerlijkheid bij de arme lagen van de bevolking en dit is een bron van criminaliteit. Toch zijn er kansen, ook voor de mensen in de townships waar ik werk; soms worden de kansen niet gezien of niet genomen. De werkloosheid in Zuid-Afrika is hoog (25%) en het maakt zo veel uit in welke omgeving je als kind opgroeit en hoe je in het leven komt te staan. Juist hier richt CFL zich op. Opvallend vind ik de intensieve manier waarop de Zuid-Afrikaanse mensen met hun geloof omgaan. In alle delen van de bevolking heeft het geloof een grote betekenis in het dagelijks leven.

Wat nu sterk leeft zijn de komende wereldkampioenschappen voetbal. Nagenoeg iedere Zuid-Afrikaan is er enthousiast over. Bijna overal waar ik kom in Johannesburg merk ik er iets van.

Resultaten

Wat is de impact van *Conquest for Life* op jongeren? Kijkend naar bijvoorbeeld de

naschoolse opvang denk ik dat het effect niet goed meetbaar is, maar ik zie de schoolprestaties merkbaar verbeteren. De kinderen spelen en leren in een veilige omgeving in plaats van op straat. Dit is voor hun ontwikkeling heel belangrijk. Met projecten zoals het *Youth at Risk* programma kan op korte termijn al resultaat worden geboekt. De jongeren krijgen een spiegel voorgehouden. Door het grote aantal thema's dat in dit programma aan bod komt, raken ze gemotiveerd om aan zichzelf te werken. Zo gaan jongeren die zich verder willen ontwikkelen eerst als 'rolmodel' voor CFL werken. Ze doen op die manier ervaring op en gaan vervolgens een baan zoeken.

Bijdrage

Al met al zijn er veel mogelijkheden binnen CFL. Ook voor mij als vrijwilliger. Je kunt hier prima een steentje bijdragen door te sporten en te spelen met de jongsten of door constructieve gesprekken met de oudere jongeren te voeren. Wel vind ik het lastig om te achterhalen waar iemand voor gemotiveerd is. Ook de cultuur- en taalbarrière ervaar ik als moeilijk. Daarnaast heeft CFL een staftekort, waardoor iedereen met verschillende werkzaamheden bezig is. Een dag is soms behoorlijk zwaar, maar ik krijg er ook veel voor terug zoals de vele ervaringen die ik opdoe.

Pieter Visser is als Togetherthere wereldvrijwilliger werkzaam bij Conquest for Life.

Pieter Visser tijdens programma Youth at Risk

Wederopbouw na aardbeving West-Sumatra

Op 30 september 2009 werd West-Sumatra getroffen door een zware aardbeving met een kracht van 7.6 op de schaal van Richter. Grote schade werd aangericht aan de stad Padang en het gebied daaromheen.

Op de aardbeving volgde zware regenval met landverschuivingen als gevolg, waardoor nog meer gewonden vielen en huizen verwoest werden. Hele dorpen en landbouwgrond werden onder een laag modder bedolven. De Indonesische overheid stelde het officiële dodental vast op 1.117.

Het verhaal van Rospapi

Mevrouw Rospapi was in haar huis in het dorp Lareh Nan Panjang toen de aardbeving plaatsvond. Haar man, meneer Oyar, was op het land aan het werk. Hun vier kinderen (tussen de vijf en tweeëntwintig jaar oud) waren op dat moment buiten. Toen het huis begon te schudden, verstijfde mevrouw Rospapi van angst en wachtte af. Haar dochter kwam schreeuwend thuis. Rospapi kwam daardoor uit haar verstarring. Ze renden naar buiten. Enkele seconden later stortte het huis in. Gelukkig was niemand van het gezin gewond.

Het huis was een erfenis van de moeder van Rospapi. Van de brokstukken hebben ze een tijdelijk onderkomen gemaakt. Rospapi woont daar nu, samen met haar man, vier kinderen en schoonzoon. Het huis is eigenlijk te klein voor zeven personen. Met steun van ICCO & Kerk in Actie wordt het gezin geholpen een 'basishuis' te bouwen:

een huis met twee kamers dat bestand is tegen een mogelijke volgende aardbeving. Wanneer Rospapi en Oyar genoeg geld gespaard hebben, kunnen ze zelf het huis afbouwen.

Noodhulp en wederopbouw

ICCO & Kerk in Actie werken in West-Sumatra samen met de leden van het netwerk van *Action by Churches Together* (ACT). Hier is onder andere de *Christian Reformed World Relief Committee* (CRWRC) bij aangesloten, een hulporganisatie opgezet binnen de *Christian Reformed Church* in Noord-Amerika met (sinds 1984) een lokaal kantoor in Indonesië. Een ander lid is de Stichting voor Respons op Rampen in Indonesië (YTBI), een Indonesische organisatie die oorspronkelijk was opgezet door de Raad van Kerken in Indonesië. Beide organisaties hebben veel ervaring met noodhulp en wederopbouw, onder andere door de ervaringen die opgedaan zijn tijdens en na de tsunami in Atjeh (26 december 2004). Ze werken nauw samen met lokale organisaties en delen zo hun specifieke 'noodhulpervaring'.

Kort na de aardbeving kwamen de hulpverleners in Lareh Nan Panjang, het dorp van Rospapi en Oyar, en zagen de grote verwoesting die de beving had aangericht. In het dorp waren 253 huizen zwaar beschadigd geraakt en onbewoonbaar geworden. CRWRC en haar partners voorzagen mensen van schoon drinkwater en gaven hen middelen om te kunnen koken. Ook werd er puin geruimd en irrigatiekanalen schoongemaakt om landbouw weer mogelijk te maken. In januari dit jaar werd gestart met de bouw van de basishuizen. CRWRC zal dit jaar 459 basishuizen bouwen in de regio Padang.

ICCO & Kerk in Actie ondersteunen leden van *Action by Churches Together* (ACT) in Indonesië bij het geven van noodhulp en bij het verrichten van opbouwwerkzaamheden in het door de ramp getroffen gebied. In Padang wordt steun gegeven aan de activiteiten van twee leden van het ACT-netwerk: YTBI of de Stichting voor Respons op Rampen in Indonesië (Yayasan Tanggul Bencana Indonesia) en de *Christian Reformed World Relief Committee* (CRWRC).

Mede door de bijdragen die ICCO & Kerk in Actie voor de hulpverlening ontvangen hadden, worden veel mensen geholpen. U kunt Sumatra nog steeds steunen door een gift op rekening 456 van Kerk in Actie, o.v.v. Sumatra.

CRWRC heeft vier lokale stafleden in West-Sumatra die de hulp coördineren. Een van hen is Vandana Alnur. Hij komt oorspronkelijk uit Padang, maar heeft jarenlang in Atjeh gewoond. Daar heeft hij gewerkt aan de wederopbouw na de tsunami. Vandana Alnur heeft veel familie in Padang en was daarom erg bezorgd toen hij van de aardbeving hoorde. Het huis van zijn ouders bleek beschadigd, maar gelukkig maakte zijn familie het goed. Vandana Alnur is architect. Samen met lokale dorpsbewoners zorgt hij ervoor dat mensen een huis krijgen dat bestand is tegen een mogelijk volgende aardbeving.

In Padang werkt YTBI samen met een team van de Regionale Raad van Kerken in West-Sumatra. YTBI ondersteunt de bevolking in acht andere dorpen met kleinschalig materiaal voor de herbouw van huizen. Daarnaast ondersteunt YTBI kleine economische activiteiten, verleent zij psychosociale hulp gericht op traumaverwerking en besteedt zij aandacht aan early-warning systemen. Per dorp worden vijf vrijwilligers getraind in het opzetten van deze systemen en in het omgaan met psychosociale problematiek.

Mede dankzij uw financiële bijdrage kunnen deze wederopbouwactiviteiten plaatsvinden!

Jeroen Jurriëns en Miriam Nagtegaal zijn beiden relatiebeheerders van ICCO & Kerk in Actie.

Ingestort huis in Sarang Gagak

Berichten

Lezersonderzoek *Vandaar*

Schriftelijk of digitaal

Een gedeelte van de abonnees van *Vandaar* ontvangt bij dit nummer een vragenlijst. Het zou heel fijn zijn als deze abonnees de vragenlijst willen invullen en opsturen. De redactie van *Vandaar* wil namelijk weten wat de lezers van het blad vinden om hen nog beter van dienst te kunnen zijn. Wat waardeert u en waar wilt u meer over weten? Wat wilt u anders? Wij hopen dat u wilt meewerken aan dit lezersonderzoek. U kunt de vragenlijst ook digitaal invullen. Ook lezers die geen vragenlijst ontvingen, kunnen hun mening digitaal kenbaar maken. Zie hiervoor www.kerkinactie.nl/vandaar. Hartelijk dank voor uw medewerking!

Notarieel schenken aan plaatselijke gemeente

Belastingvoordeel voor gevers

Sinds kort kunnen gemeenteleden notarieel schenken aan hun plaatselijke gemeente via Kerk in Actie. Notarieel schenken is aantrekkelijk omdat de gift volledig aftrekbaar is voor de inkomstenbelasting. De fiscus betaalt mee aan het werk van de kerk. Uiteraard gelden er voorwaarden. Zo moet de gever voor een periode van minimaal vijf jaar in een notariële akte de hoogte van de gift per jaar laten vastleggen. Het Protestants Landelijk Dienstencentrum kan het opstellen van deze akte regelen en wil de notariskosten betalen als er naast de gift voor de plaatselijke gemeente een bedrag van minimaal honderd euro per jaar naar Kerk in Actie gaat. Zie voor meer informatie www.kerkinactie.nl/schenken of neem contact op met Henk Lubberts, tel.: (030) 880 14 56 of e-mail: h.lubberts@pkn.nl.

Zending Inspiratiereizen

In 2010 organiseert Kerk in Actie voor het eerst vier Zending Inspiratiereizen naar respectievelijk Indonesië, Ghana, Thailand en Cuba. U kunt ontdekken wat zending in de huidige tijd betekent. De reizen zijn bedoeld voor leden van de Protestantse Kerk in Nederland en worden begeleid door mensen met jarenlange werk- en woonervaring in het betreffende land. Meer informatie over deze reizen, data en kosten, tel.: (030) 880 18 47 of e-mail: Marjon.Boerman@ICCOenKerkinActie.nl.

Meta Floor Geloof, hoop en liefde

Column

De Palestijns christelijke gemeenschap heeft in december 2009 een document gepresenteerd met als titel 'Het uur van de waarheid. Een woord van geloof, hoop en liefde uit het hart van het Palestijnse volk, het Israëliëse volk en de wereldgemeenschap. De auteurs vergelijken hun document met het Kairos-document dat ten tijde van de apartheid door Zuid-Afrikaanse theologen werd gepubliceerd. Ik was aanwezig bij de presentatie hiervan tijdens een indrukwekkende bijeenkomst in Bethlehem.

Het document is een schreeuw van hoop, recht uit het hart, vanuit een situatie die uitzichtloos lijkt. Steeds meer land wordt afgenomen, onderdrukking en vernedering zijn aan de orde van de dag. Leven is veranderd in overleven. Palestijnse christenen verwoorden hun pijn en dagen onder meer westerse christenen uit deze crisis, die ook een geloofscrisis is, serieus te nemen en niet meer zwijgend toe te kijken hoe zij worden onderdrukt. 'Als jullie onze broeders en zusters zijn, als jullie geloven in Jezus, dan moeten jullie opkomen voor ons die lijden en onderdrukt worden. Als er iets is in jullie theologie dat jullie daarvan weerhoudt, dan is dat niet in overeenstemming met de Bijbelse boodschap van geloof, hoop en liefde.' Een oproep tot berouw en bekering, zo lees ik deze noodkreet. Een oproep die niet vraagt om een rationele benadering, maar uitnodigt om ons te laten raken, onszelf kritisch te onderzoeken en in beweging te komen. Is het niet zo dat we als christenen wereldwijd één lichaam zijn, en dat als één lid lijdt, we allemaal meelijden?

Tijdens de bijeenkomst reageerden christenen uit Zuid-Amerika, Zuid-Afrika, India en Korea vanuit hun eigen context van lijden en onderdrukking. Zij lezen het Kairos-document als een liefdesverklaring van de Palestijnse christenen aan het Joodse volk. Christenen uit Europa en de Verenigde Staten benoemden hoe moeilijk het vaak is om zich in te leven in groepen en volken die onderdrukt en uitgebuit worden. De reacties grijpen me aan. Het zijn mooie, persoonlijke verhalen van mensen die zich durven laten raken en daaraan uiting geven door in een kring om de Palestijnen te staan. Het gebeurt me zelden, maar op dit moment voel ik me bevoorrecht om deel uit te maken van deze wereldwijde beweging die zich kerk noemt.

Wat is onze reactie vanuit Nederland op dit vredesinitiatief, waarin geweldloos verzet en respect voor ieder mens hand in hand gaan?

Meta Floor is uitgezonden medewerker van Kerk in Actie en werkzaam bij Sabeel, een oecumenisch centrum voor Palestijnse bevrijdingstheologie in Oost-Jeruzalem. Zie: www.metafloor.nl en www.kairospalestine.nl.

Nieuwe ontwikkelingen

Kerk in Actie en ICCO: samen verder!

Kerk in Actie en haar voorgangers werken al tientallen jaren samen met partners overzee. Dat geldt ook voor ICCO. Ook al lijkt het soms een druppel op een gloeiende plaat, ontwikkelingssamenwerking en werelddiaconaat hebben effect.

Een groeiend aantal kinderen krijgt onderwijs en volgt een voortgezette studie. In verschillende landen is in de afgelopen tijd een generatie opgegroeid van hoger opgeleide mannen en vrouwen, die zich inzetten om de situatie in hun eigen land te verbeteren. Zij willen hun verantwoordelijkheid nemen en hun bijdrage aan de opbouw van de samenleving leveren. Lokale kerken en hulporganisaties hebben vaak voldoende capaciteit en kennis om het werk zelf op een goede manier uit te voeren.

Samenwerking

De tijd dat ICCO & Kerk in Actie voor alle taken iemand naar het Zuiden moesten uitzenden of plannen maakten tot verbetering van de situatie van de armen ligt achter hen. In het werelddiaconale- en ontwikkelingswerk gebeurt wat indertijd in het zendingswerk plaatsvond, toen zendingskerken zelfstandig werden en als zusterkerken eigen beleid gingen ontwikkelen. In het Zuiden werken steeds meer organisaties die van de kerk uitgaan of daarmee verbonden zijn. Zij helpen niet alleen bij de uitvoering van het werk, maar geven ook advies en stellen vragen over onze levens-

stijl en de prioriteiten die wij hebben. In het kader van wederkerigheid en respect voor onze partners krijgen overleg, inspraak en samenwerking steeds meer betekenis. Bovendien kunnen partners in het Zuiden ook van elkaar leren en door bundeling van krachten met groter effect in hun eigen regio werken.

Andere aanpak

ICCO & Kerk in Actie zullen op een andere manier dan in het verleden gaan werken. We merken namelijk elke dag dat grenzen weggefallen zijn. Problemen elders in de wereld worden dichtbij gebracht door de moderne media. Tegelijk merken we dat die problemen samenhangen met de onze. Daarom is samenwerking een groot goed, niet alleen tussen ICCO en Kerk in Actie, maar ook met de partners wereldwijd. De inbreng van partners overzee is in het werk steeds belangrijker geworden. Zij kennen de lokale problemen het beste en kunnen aangeven hoe de middelen het meest effectief kunnen worden ingezet. ICCO heeft daarom besloten om het relatiebeheer (het contact met de partners en het toezicht op de uitvoering van het werk) niet meer vanuit een kantoor in Utrecht te doen, maar vanuit acht verschillende kantoren in de regio. Het artikel van Gerrit de Vries op de pagina hiernaast laat zien hoe een regiokantoor in Malawi gestalte krijgt.

De Generale Synode van de Protestantse Kerk heeft in november 2009 besloten dat Kerk in Actie de samenwerking met ICCO voortzet en op een eigen manier zal meegaan in het proces van decentralisatie.

Regiokantoren

In de komende maanden gaat er opnieuw heel wat veranderen. Dat geldt niet voor de gemeenten in ons land en de contacten die we met u onderhouden. Interactief blijft bij-

GEZAMENLIJKE AFDELING BUITENLAND

Sinds 2007 hebben ICCO & Kerk in Actie een gezamenlijke afdeling buitenland, waarin werelddiaconaat en ontwikkelingssamenwerking bijeengebracht zijn. Het programma Zending, dat geen verantwoordelijkheid is van ICCO maar alleen van Kerk in Actie, maakt ook deel uit van deze afdeling.

ICCO & Kerk in Actie werkten al jarenlang samen op het gebied van noodhulp. Wanneer ergens een ramp is gebeurd, treden ze samen op, waarbij ze ook internationaal met andere kerkelijke organisaties samenwerken.

In 2007 hebben ICCO & Kerk in Actie ook op andere terreinen de krachten gebundeld zodat het werk des te beter kan worden uitgevoerd. Met de partners in het Zuiden wordt met programma's gewerkt, waarbij ieder eigen projecten en kennis kan inbrengen. Zowel voor de medewerkers van ICCO & Kerk in Actie als voor de partnerorganisaties was het een overgang om in andere verbanden samen te werken. Na een gewenningsperiode raakten ze goed op elkaar ingespeeld. De netwerken van Kerk in Actie en ICCO vullen elkaar aan en vallen soms samen. Dat maakt het mogelijk kosten te besparen en de partners te helpen elkaar van dienst te zijn.

voorbeeld op dezelfde manier als tot nu toe doorwerken, hetzelfde geldt voor noodhulp en zending. Die afdelingen blijven in Utrecht gevestigd. Maar het relatiebeheer van werelddiaconaat en ontwikkelingssamenwerking van Kerk in Actie zal voortaan vanuit de regiokantoren plaatsvinden.

Verbondenheid

In elke regio in het Zuiden is een raad van advies gevormd, bestaande uit deskundigen uit die omgeving. Zij zullen met hun adviezen meewerken aan het vormen van het beleid dat ten slotte door de Generale Synode wordt vastgesteld. Het werk zal worden uitgevoerd volgens dat beleid. Om daarop toe te zien zullen in Utrecht enkele medewerkers speciaal belast worden met de communicatie met de regiokantoren. Zij zullen volgen hoe het werk van Kerk in Actie in praktijk wordt gebracht en zij zullen het kerkelijk karakter van het werk bewaken. We verwachten dat deze nieuwe manier van werken meer aansluit bij de vragen die onze partners hebben. Hun werk en dat van ons worden zo steeds meer met elkaar verbonden.

Arie van der Plas is programmamanager Kerk in Actie.

Standplaats: Malawi

Land: Malawi.
Hoofdstad: Lilongwe.
Regeringsvorm: republiek.
Aantal inwoners: vijftien miljoen.
Religie: christendom 80%, islam 13% en overig 7%.

Het roer om

Na veertig jaar ontwikkelings-samenwerking moet het roer om. Mensen en organisaties in Afrika hebben zich enorm ontwikkeld en weten zelf wat goed is in Afrika. ICCO & Kerk in Actie doen het nu anders. Een regionale raad is opgericht met mensen die invloed, kennis van zaken en gedrevenheid hebben: een mensenrechtenactivist uit Zimbabwe, een predikant en een wetenschapper uit Zuid-Afrika, een organisatiedeskundige uit Malawi, een consultant uit Madagascar en een ontwikkelingsdeskundige uit Angola. Zij gaan samen een belangrijk deel van het beleid bepalen. De raad komt driemaal per jaar een aantal dagen bijeen. En vanuit het kantoor in Malawi gaan we het werk coördineren, met medewerkers uit de landen van de regio.

Inspirerend voorbeeld

Er zijn niet zoveel Malawianen die internationale bekendheid genieten. William Kamkwamba heeft dat wel. Hij zat op de basisschool toen begin 2002 de honger opstak in zijn dorp. Hij moest de school verlaten omdat zijn ouders geen schoolgeld meer konden betalen. Maar William zat niet bij de pakken neer. Hij leerde enkele oude boeken over techniek en energie

Met een open blik naar de toekomst

Gerrit de Vries is samen met zijn vrouw Hendrikje en hun kinderen Ruben, Jitze en Siebren uitgezonden naar Malawi. Gerrit zet daar een regiokantoor op dat het werk van ICCO en het werelddiaconale werk van Kerk in Actie in zuidelijk Afrika gaat coördineren. Gerrit vertelt over de veranderingen die plaatsvinden en de manier waarop mensen op creatieve en innovatieve wijze aan hun toekomst werken.

en ging werken aan zijn droom: het zelf opwekken van energie. Na maanden slaagde hij erin om van weggegooide materialen een windmolen te maken. Met een fietsdynamo lukte het hem om licht op te wekken in het dorp waar nog nooit elektriciteit was geweest. Terwijl de dorpeelingen hem eerst voor gek versleten, werd hij nu de held van het dorp. William toonde aan dat je met creativiteit en doorzettingsvermogen dingen kunt bereiken die je niet voor mogelijk hield. Van zijn verhaal is een boek geschreven (*The Boy Who Harnessed the Wind*) dat inmid-

dels een bestseller is geworden in Amerika. William kreeg een beurs en studeert inmiddels aan de African Leadership Academy in Zuid-Afrika en geeft wereldwijd lezingen. Zie: <http://williamkamkwamba.typepad.com>.

Ontwikkeling is verandering

Dit waar gebeurde verhaal was een inspiratie voor onze regionale raad. Het gaat om ideeën en we hoeven niet bang te zijn om nieuwe wegen in te slaan. Ontwikkeling is immers verandering. Daarom zetten we hier

een kantoor op. We kunnen zo die veranderingen goed ondersteunen en we kunnen dan beter begrijpen waar onze partnerorganisaties en partnerkerken mee bezig zijn. Daar is creativiteit voor nodig. En een innovatieve houding. Ook moeten we willen leren van elkaar.

De regionale raad is met vernieuwende ideeën van start gegaan. We willen meer werken aan economische ontwikkeling. Boeren moeten geholpen worden om hun producten op de markt af te zetten. Dat gaat hen vaak moeilijk af. Ze hebben informatie nodig: welke producten verkopen goed, en waar is de vraag? Soms is krediet nodig. We moeten samenwerken met organisaties die hen daarbij kunnen helpen. ICCO & Kerk in Actie hebben daar elders in de wereld veel ervaring mee. Die ervaring gebruiken we in zuidelijk Afrika.

Ook gaan we meer aandacht besteden aan het geweld in de samenleving. Vooral het geweld tegen vrouwen is een groot probleem. We kijken naar onderliggende oorzaken, bijvoorbeeld de ideeën over man-vrouw-verhoudingen. Kerken spelen hierbij een belangrijke rol. Ze hebben veel invloed.

Aan de slag

Genoeg uitdagingen voor de komende jaren! Dit voorjaar komen onze nieuwe medewerkers het kantoor bemensen. Gedreven collega's uit Malawi, Zimbabwe, Mozambique, Zuid-Afrika en Nederland. Als internationaal team zullen we het werk 'dat Utrecht deed' overnemen. We zullen samenwerken, van elkaar leren, en vooral niet bang zijn om nieuwe paden te bewandelen, want ontwikkeling is verandering. William Kamkwamba toonde dat. Ik heb er zin in!

Gerrit de Vries is regionaal manager zuidelijk Afrika (standplaats Malawi).

NOODHULP HAÏTI

Kerk in Actie steunt structureel ruim 800 projecten in zo'n 60 landen. Daarnaast zijn er momenten waarop onze partners ons oproepen voor noodhulp. Zoals in januari bij de aardbeving in Haïti. Een noodsituatie van enorme omvang waarbij extra financiën essentieel zijn om de slachtoffers bij te staan. Kerk in Actie blijft hulp bieden via ACT (Action by Churches Together). Uw bijdrage is nog steeds welkom op giro 456 o.v.v. noodhulp Haïti.

WWW.KERKINACTIE.NL/NOODHULP

**KERK IN
ACTIE
GIRO 456**

Protestantsa Kerk

